

หวังดี

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหารธรรม วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๗

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : เรื่อง “การปฏิบัติของฆราวาส”

ขอถามหลวงพ่อกะ ตอนนี้อยู่อายุ ๒๓ แต่เห็นว่าชีวิตนี้มีภัยมาก ตอนนี้อยากกำหนดพุทธร้อยๆ พยายามทำงาน ถือศีล ๘ ทุกวัน อยากทราบว่า ถ้ายังอยู่ในสถานะของฆราวาสจะมีสิทธิ์บรรลุธรรมใหม่คะ หรือจะต้องมีเวลาภาวนามากๆ แบบพระอย่างเดียว

ปล. ใช้ชีวิตประจำวันเป็นกุศลยากมาก พอจะมีทางบ้างไหมคะที่ไม่อยากเวียนว่ายตายเกิด ไม่อยากเวียนว่ายตายเกิดแล้ว

ตอบ : นี่คำถาม คำถามนี้เป็นคำถาม อายุ ๒๓ เพิ่งวัยทำงาน พอวัยทำงานขึ้นมาเห็นใหม่ “ชีวิตประจำวันเป็นกุศลได้ยากมาก”

ถ้าชีวิตประจำวันเป็นกุศลได้ยากมาก เหมือนกับเด็กๆ เวลาเด็กๆ ทำอะไรครูบาอาจารย์จะยึดใส่เด็กทั้งนั้นนะ นู่นก็ไม่ดี นี่ก็ไม่ดี ยัดเยียดใส่เด็กหมดเลย แล้วโทษสังคมเลยนะ เวลาสังคมมีปัญหาขึ้นมาต้องไปแก้ที่ไหน ต้องไปแก้ที่เด็ก มีปัญหาไปแก้ที่เด็ก จะไปอบรมเด็กก่อน เด็กมันก็รับอยู่คนเดียววันนั้นนะ อะไรก็ไปโทษที่มันอะไรก็ไปโทษที่มัน

นี่ก็เหมือนกัน เราอายุ ๒๓ ปี “ตอนนี้อายุ ๒๓ เห็นว่าชีวิตนี้มีภัยมาก”

ชีวิตนี้มีภัยมาก อายุ ๒๓ มันแบบว่ายังผ้าใส่ๆ อยู่ไง ยังผ้าใส่ๆ ยังแบบว่ายังมีไฟ คนมีไฟ คนอยากจะทำคุณงามความดี คนอยากจะพ้นจากทุกข์ ชีวิตใส่ๆ มันมองสิ่งใดมันมองด้วยความใสซื่อ ด้วยความไร้เดียงสา

แต่เวลาโตขึ้นมา ผู้เฒ่าผู้แก่ ในภาคอีสานนะ เขาเรียกผู้เฒ่าคือผู้ที่มีอายุยืน ผู้ที่ผ่านโลกมามาก มีสิ่งใดขัดแย้งกันในหมู่บ้านนั้น เขาจะให้ผู้เฒ่าเป็นคนตัดสิน เขายอมฟังผู้เฒ่าไง ให้เห็นว่าผู้เฒ่าเป็นผู้ที่ผ่านโลกมามาก จะวินิจฉัยสิ่งใดได้ถูกต้อง จะถามผู้เฒ่าๆ ผู้เฒ่านี้เหมือนกับรัฐบาลเลย เป็นทั้งฝ่ายปกครอง เป็นทั้งฝ่ายกฎหมาย เป็นผู้พิพากษา เป็นผู้ตัดสินในหมู่บ้านนั้นนะ นั่นเป็นผู้เฒ่า เพราะอะไร เพราะเขาผ่านชีวิตมามาก เขาเห็นโลกมามาก เห็นโลกมามากนะ เพราะโลกนี้มีมารยาสาไทย มันมีเล่ห์เหลี่ยม มีเล่ห์กลร้อยแปด เราผ่านโลกมามาก ชีวิตนี้ผ่านโลกมามาก ถ้าชีวิตนี้ผ่านโลกมามาก สิ่งใดที่จะวินิจฉัยๆ เพราะว่าคนมีปัญหาขัดแย้งกันมันจะมีข้อโต้แย้งกัน มีความเห็นแตกต่างกัน เขาจะวินิจฉัย

แต่นี้เรายังผ้าใสบๆ ไร่เตี้ยสาก็มองโลกอย่างนี้ มองโลกว่า “ชีวิตนี้มีภัยมาก ชีวิตนี้จะสร้างกุศลได้ยาก แล้วอยากจะพ้นจากทุกข์ อยากจะพ้นทุกข์ เราจะต้องปฏิบัติภาวนามากๆ แบบพระอย่างเดียวใช่ไหม”

ถ้าภาวนาแบบพระอย่างเดียว พระเป็นพระอรหันต์หมดเลย พระภาวนากัน ๔ แสนองค์ พระภาวนา พระบวชมาแล้วก็มีเวลาภาวนา ๒๔ ชั่วโมง ถ้าภาวนามากๆ แบบพระอย่างเดียว พระอรหันต์เต็มประเทศไทยเลย แต่เราแสวงหาครูบาอาจารย์กัน แสวงหาก็ยังไม่ได้

ปัญหาเมื่อ ๒ วันนี่ เห็นไหม ภาวนา ๑๒ ปี ไปอยู่กับพระ พระสอนมาอย่างไร เชื่อหมดเลย สุดท้ายแล้วพระปาราชิกก็ไปเลย จิตใจตัวเองตกหมดเลย ภาวนาแบบพระใช่ไหม

แล้วบอกว่า พระที่ดีก็มี พระที่ทำไม่ถูกต้องก็มี แล้วทำแบบพระแบบไหน ถ้าแบบพระเป็นสัมมาทิฐิ เป็นความถูกต้องตั้งงามหรือไม่ ถ้าความถูกต้องตั้งงาม ภาวนาอย่างไร

ถ้าภาวนาถูกต้องตั้งงามแล้ว เห็นไหม เวลาหลวงตาท่านเทศน์สอนพระๆ นะ เวลาเข้าพรรษา กรรณฐานเขาไปทำวัตรกัน เวลาครูบาอาจารย์ท่านเทศน์ขึ้นมา ท่านจะเทศน์ถึงพระจักขุบาล พระโสณะ เป็นตัวยืนโรงเลย

เพราะพระจักษุบาลอธิษฐานเข้าพรรษา บอกว่าจะไม่นอนภายใน ๓ เดือน แล้วเป็นโรคตา หมอมารักษา หมอบอกว่า ถ้าไม่นอนหยุดตานี้ตาบอด

เวลาคนภาวนามันปฏิบัติจริงจัง ปฏิบัติอย่างที่ว่า ต้องภาวนาแบบพระมาก ๆ อย่างเดียวใช้ไหม ภาวนาแบบพระอย่างเดียวแล้วจะถูกต้อนดึงามใหม่

พระจักษุบาลยังมีความห่วงใยตาของตัวเองว่าชาตินี้ไม่อยากตาบอด อยากจะเป็นคนตาดี ถ้าเขาต้องนอนหยุดตา เขาต้องอะไร เพราะเขาไปรักษาธาตุชั้นใช้ไหม จิตใจ จิตใจมันโดนอย่างนี้ลากไป มันก็ทะลุไปไม่ได้ มันก็เป็นพระอรหันต์ไม่ได้ ก็ไปห่วง ไปติด ไปห่วงอภิลยวารณอยู่นั้น ไปติดพันอยู่นั้นนะ

ทีนี้ขนาดหมอนะ หมอเขามีชื่อเสียงมาก รักษาใครก็หายนะ หยุดตาทีเดียวหายหมดเลย ทุกคนหายหมด หมอมารักษาพระจักษุบาลมันไม่หาย อยู่ในอรรถกถา มันรักษาอย่างไรก็ไม่หายเพราะว่ายาของเขาต้องนอนแล้วหยุด แต่พระจักษุบาลทำนถือเนสัชชิก พอถือนัสัชชิก หลังมันแตะพื้นไม่ได้ พอหลังแตะพื้นไม่ได้ เขาก็หยุดเหมือนกัน แต่หนึ่งหยุดอย่างนี้ แล้วหยุดแล้วหยุดอีกมันไม่หาย พอมันไม่หาย หมอก็เริ่มใจไม่ดี พอใจไม่ดี จะเสียชื่อเสียงเขา เขามหาพระจักษุบาลนะ บอกว่า ต้องนอนหยุดตานะ ถ้าไม่นอนหยุดตานะ ถ้ามันไม่หาย ถ้าไม่นอนหยุดตา ขอพระคุณเจ้าจงบอกเขาว่าพระคุณเจ้ารักษาเอง ไม่ใช่รักษาด้วยหมอนั้น

หมอพุดอย่างนั้นเลยนะ หมอบอกเลย ถ้าอย่างนั้นให้พระคุณเจ้าบอกเขาเลยนะว่า พระคุณเจ้ารักษากันเอง ไม่ใช่เอาชื่อหมอมานั่ง เพราะเขากลับเสียชื่อเสียงเขา

พระจักษุบาลก็รับปากเขาบอกว่า ต่อไปนี้เราจะไม่พุดถึงหมอละ เราจะรักษาเอง แล้วก็หนึ่งจะหยุดไม่หยุด สุดท้ายวันออกพรรษา เห็นไหม ตาบอดพร้อมกับหัวใจ เบิกบาน

นี่ก็เหมือนกัน พระโสณะ พระโสณะเวลาเดินจงกรม พระโสณะเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงมาก ฝ่าเท้าบาง มันมีขนไ้ ไปไหนเขาต้องใช้เสลียงรับไป จนเลื่องลือ เลื่องลือไปถึงกษัตริย์ พระเจ้าพิมพิสาร เลื่องลือไปถึงกษัตริย์นะ เพราะกษัตริย์ ทำยังไม่ประณีตขนาดนั้น ขอคุณ เชิญเข้ามาในราชวังมาขอคุณฝ่าเท้า

ที่นี้ชีวิตของเขา เขาก็สุขสมบูรณ์เพราะเขาเป็นลูกมหาเศรษฐี สุดท้ายแล้วก็อยากบวช อยากพ้นทุกข์ไป เพราะว่ารำคาญนะ ชีวิตเป็นอย่างนี้ สุขขนาดไหนมันก็ยังมีคามวิตกกังวลในใจ ก็มาบวชไป มาบวช เดินจงกรม คนฝ่าเท้านุ่มนวลอย่างนั้น มาเดินจงกรมมันจะเหลือหรือ หนักก็เปิดหมด

แล้วพระพุทธเจ้าเหมือนครูบาอาจารย์เรา ท่านจะเดินตรวจสอบพระ ดูว่าพระอยู่ในกรอบหรือเปล่า พอเดินไปถึงทางจงกรมของพระโสณะ นี่พระพุทธเจ้าอุทานนะ เราก็ไม่ได้ยินหรอก แต่มันอยู่ในอรรถกถา อยู่ในตำราที่เขียนกันมา พระพุทธเจ้าอุทานบอกว่า “ที่นี้ที่เชือดโคของใคร”

คำว่า “ที่นี้ที่เชือดโคของใคร” แสดงว่าเลือดมันต้องแดงไปหมด พระพุทธเจ้าอุทานเลยนะ เวลาไปเดินตรวจกุฏิ ไปเห็นทางจงกรม เดินจงกรมไป ฝ่าเท้าหนังมันเปิดหมด แล้วเลือดแดงๆ เดินไป ดูลิ ความเข้มข้นของใจ เดินไป จนพระพุทธเจ้าอุทานนะ “ที่นี้ที่เชือดโคของใครเนี่ย เลือดมันแดงไปหมดอย่างนี้”

พระบอก “ไม่ใช่ ที่นี้เป็นที่เดินจงกรมของพระโสณะ”

นี่พระโสณะเดินจงกรมจนฝ่าเท้าแตกหมด พระพุทธเจ้าเลยบอกว่าให้เขาเดินจงกรมไม่ได้ เอาจริงเอาจัง จนพระโสณะนี่ก็เป็นพระอรหันต์ไป พระจักขุบาลตาบอดก็เป็นพระอรหันต์ไป

เวลาเราเป็นพระกรรมฐาน ก่อนเข้าพรรษา เราจะไปทำวัตรครูบาอาจารย์กัน ที่นี้พอทำวัตรครูบาอาจารย์ ไปทำวัตรคือไปขมาลาโทษ แล้วขมาลาโทษ ครูบาอาจารย์ของเรา นี่บอกว่า พระมีพ่อแม่ใหม่ พระมีพ่อแม่ ไปทำวัตรครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์ก็เป็นห่วงใช่ไหม ครูบาอาจารย์ก็จะเทศน์ให้กำลังใจ ให้กำลังใจว่า ใน ๓ เดือนนี้ต้องมูมานะ ต้องทำจริง แล้วต้องมีสติปัญญา ต้องเป็นสัมมาทิฐิ ทำให้มันถูกต้องดีงาม อย่าเอาทิฐิมานะของตัวเองเอาสี่ข้างเข้าดู ฉันทำอย่างนี้ฉันดี ฉันทำอย่างนี้ฉันแน่ ฉันทำอย่างนี้ฉันถูก

พระไตรปิฎกบอกไว้ละ แล้วพอมันมีทิฐิผิดแล้วนะ มันก็อ้างเลย พุทธพจน์ว่าอย่างนั้น เพราะมันเข้าใจผิด พอมันเข้าใจผิดปั๊บ มันจะว่าตัวมันเข้าใจถูก มันก็พูดไม่ได้

พอเข้าใจผิดบ้าง มันก็อ้างพระไตรปิฎกเลย อ้างว่า พุทธพจน์ว่าอย่างนั้น พุทธพจน์ว่า
 อย่างนี้ แต่ความจริงมันเข้าใจผิด มันตีความผิด พอดีความผิด มันก็แก่ออกไปข้าง
 นอกนะสิ แล้วปฏิบัติจะปฏิบัติไปไหน แต่ถ้าเรามีครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์ท่านจะคอย
 เตือน

แล้วเราอยู่ทางภาคอีสาน เวลาไปทำวัตร เกือบทุกองค์เลย เวลาไปทำวัตรนะ
 จะได้ยินพระโสรณะ พระจักขุบาลเป็นพื้นเลย เพราะว่าท่านเอาจริง ท่านทำจริง ไม่ใช่จริง
 ข้างนอกนะ มันจริงในหัวใจนะ หัวใจเข้าสู่สัจธรรม เข้าสู่ความสมดุลง เข้าสู่
 มัชฌิมาปฏิบัติ มันถึงจะเป็นจริง

ถ้าเราเอาสี่ข้างเข้าดู เราคิดว่าเป็นอย่างนั้นๆ เพราะว่าอะไร เพราะว่ามี มีใน
 พระไตรปิฎกเหมือนกัน มีพวกเดียรถีย์เขาถือวัตรเป็นหมา เขาถือวัตรเป็นหมา คือว่า
 เขาดำรงชีวิตเป็นหมาเลย กินแบบหมา อยู่แบบหมา เวลากินไม่ใช่มือ ใช้ปากกินเหมือน
 หมา ใช้ดำรงชีวิตเหมือนหมาเลย แล้วก็มาเผื่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บอกว่า
 เขาทำวัตรอย่างนี้เขาจะได้บุญมากอะไร

พระพุทธเจ้าบอกว่า อย่าให้เราพยากรณ์เลย อย่าให้พูดเถอะ

เขาขอร้องเป็นครั้งที่ ๒

พระพุทธเจ้า นี่เป็นประเพณีของคนโบราณนะ ถ้าถามครั้งแรก ถ้ามันไม่ดี
 ท่านจะไม่ตอบ ทีนี้ไอ้สี่ข้างเข้าดูยังไม่รู้ มันก็นึกว่ามันเก่งไง มันก็อ้อนวอนเป็นครั้งที่
 ๒ ท่านก็บอกว่า อย่าให้เราพูดเลย เรายังไม่ตอบ

ก็อ้อนวอนอีกนะ ก็อ้อนวอนเป็นครั้งที่ ๓ อ้อนวอนว่า ข้าพเจ้าถือวัตรเข้มงวด
 มาก ถือวัตรแบบหมา อยู่แบบหมา กินแบบหมา ขี้แบบหมา นอนแบบหมา ทำแบบหมา
 หหมดเลยนึกว่ามันดี

พออ้อนวอนครั้งที่ ๓ พระพุทธเจ้าบอกว่า ถ้าเธอปฏิบัติเหมือนหมา เธอ
 ปฏิบัติเหมือนหมาในปัจจุบันใช่ไหม เธอปรารถนาว่าความเป็นหมาประเสริฐใช่ไหม
 เธอตายไปเธอก็เกิดเป็นหมาไป

ก็ยังไม่ตายมันก็อยากเป็นหมาอยู่แล้ว อ้าว! คนดีๆ ไปปฏิบัติวัตรเหมือนหมา
อยากเป็นหมา แล้วตายไปมันจะไปไหนล่ะ ตายไปก็ไปเป็นหมาไง ร้องให้เลยนะ

อ้าว! เป็นคนมันประเสริฐแล้วไซ้ใหม่ แล้วไปปฏิบัติวัตรแบบหมา แล้วบอกว่า
ฉันตายไปจะเป็นอะไร ฉันตายไปจะเป็นอะไร

เอ็งยังไม่ตายเลย เอ็งยังอยากเป็นหมา เป็นคน เอ็งยังใช้ชีวิตแบบหมาเลย
แล้วตายไป เอ็งไปไหน เอ็งก็เป็นหมาล่ะสิ

เห็นไหม นี่เวลาเอาสี่ข้างเข้าถู่ ตัวเองผิด แต่ตัวเองนึกว่าถูก แล้วย้อนกลับไป
ย้อนกลับไปองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาทำทุกกริยาก็ออย่างนี้ ทำทุกกริยา
ไฉน อะไรที่มันเข้มงวด ที่โลกเขานับถือเลื่องลือ เอากับเขาหมดเลย

แล้วพอเราปฏิบัติกรรมฐานล่ะ กรรมฐานว่าแต่เขา เวลาปฏิบัตินี้อัตตกิณณ
โยคทั้งนั้นนะ ทำตนให้ลำบากเปล่า อดนอนผ่อนอาหาร ทำเคร่ง

อดนอนผ่อนอาหารพวกเรานี้แหละ ทำเพราะอะไรรู้ไหม ทำเพราะว่า จิตใจเรา
มันอ่อนด้อย จิตใจของพวกเรานั้นอ่อนแอ พอมันอ่อนแอ มันสู้สิ่งใดไม่ได้ มันเจออะไร
มันก็ล้มลุกคลุกคลาน เจออะไรมันก็กระเทิบ มันก็ล้มหมด ฉะนั้น อดนอนผ่อนอาหาร
ฟื้นฟูมัน ฟื้นฟูให้มันแข็งแรง อดนอนนะ อดนอนจนมันตื่นโพลงภายใน มันตื่นโพลง
ภายใน เวลาอดอาหารให้ร่างกายมันเบา จิตใจมันมีกำลังขึ้นมา นี่มันเป็นอุบาย มัน
เป็นอุบายที่เราจะมาทำความสงบของใจ เราทำศีล สมาธิ ปัญญาที่แหละ แต่การอดนอน
การผ่อนอาหาร การฟื้นฟูร่างกาย การฟื้นฟูหัวใจให้มันเข้มแข็ง ฟื้นฟูหัวใจให้มันเป็น
เอกภาพ ใครทำเป็น

“แหม! นี่เวลาว่า ว่าแต่เขา เวลาตัวเองทำกัน แหม! ดี โอ้ย! ดึงามนะ อัตตกิ
ณณโยคเหมือนกัน”...ไม่ใช่ มันอยู่ที่หัวหน้าเป็น ถ้าหัวหน้าเป็น ช่างที่ชำนาญเขาทำ
อะไรสมบูรณ์ไปหมดแหละ

ไอ้ช่างที่ไม่เป็นไปยื่นฝ่าเขาเลย ไปดูเขาเลย เวลาถอดออกมาเสร็จแล้ว
ประกอบไม่ได้ ฝรั่งทำกิน ประกอบไม่เสร็จ ไปยื่นฝ่า มันก็ทำไม่เป็น ถ้ามันไม่เป็น แต่
ถ้ามันเป็น มันเป็นหมดแหละ

จะนั้น ที่บอกว่า ปฏิบัติแบบพระอย่างเดียว ต้องเป็นพระอย่างเดียวใช่ไหม

เราสังเวชนะ สังเวชที่ว่า เวลาเรา เราเป็นฆราวาส เรามีความเชื่อมั่นศรัทธา กันเราถึงมาบวชเป็นพระ พอบวชเป็นพระ สงฆ์ยกเข้าหมู่ ญัตติจตุตถกรรม ยกเข้าหมู่ เป็นพระมา พอเป็นพระมา ได้ห่มผ้ากาสาวพัตร์ ได้ห่มผ้าคือธงชัยของพระอรหันต์ การเป็นพระมันประเสริฐขนาดนั้นนะ แล้วคนก็หวังฟังว่า เพศของพระ เพศของพระต้อง ทำคุณงามความดี ต้องทำถูกต้องทั้งหมด

แล้วเวลาไอ้พระปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันความถูกต้องตั้งขึ้นมา มันต้องรู้จัก สมาริเป็นอย่างไร ถ้าไม่เป็นสมาธิ ไอ้กิเลสมันครอบงำอยู่ ไอ้กิเลสมันเหยียบย่ำหัวใจอยู่ มันทุกข์ยากขนาดไหน เวลาทำลัมลูกคลุกคลานขนาดไหน แล้วถ้าเป็นสมาธิขึ้นมา ทำไม่ถึงเป็นสมาธิ แล้วเป็นสมาธิแล้ว ถ้าไม่มีสติปัญญา รักษาไม่เป็นก็เสื่อม ไม่เป็นสมาธิก็เกือบตาย ทำสมาธิขึ้นมาได้แล้วก็เสื่อม แล้วเสื่อมแล้วจะแก้ไขอย่างไร ถ้าแก้ไขไม่ได้นะ สึก แก้ไขไม่ได้ก็ตายไปเลย แก้ไขไม่ได้ก็สามะเลเทเมาไปเลย

แก้ไขก็เป็นพระที่ว่านี่ เราเคยปฏิบัติได้ นี่ไง ปฏิบัติแบบพระอย่างเดียว ปฏิบัติ อย่างไม่ ปฏิบัติขึ้นมามันยังไม่เข้าสู่สมณะเลย ถ้าเข้าสู่สมณะ ถ้ามันสงบแล้ว สงบแล้ว ถ้ามันเสื่อม เสื่อมแล้วเราจะฟื้นฟูอย่างไร ตรงนี้ ตรงที่มันเสื่อมแล้วจะฟื้นฟูอย่างไร

พอฟื้นฟู ถ้ามันเสื่อม เสื่อมเพราะอะไร เพราะมันรักษาไม่เป็น เสื่อมเพราะว่าไม่ มีการดูแลรักษา เสื่อมเพราะเหตุปัจจัยมันผิดพลาด ถ้าปัจจัยผิดพลาด เราจะตั้งใจ ทำงาน เราจะตั้งใจทำงาน

ดูสิ เวลาทำงานในออฟฟิศของเรา เราไม่ต้องการให้ใครมากวนเลย เห็นใหม่ คนทำงาน แล้วให้ลูกมาร้องให้พันแข้งพันขาอยู่ ทำงานได้ไหม คนจะทำงานอยู่ ให้เด็ก มันมาคอยดึงความสนใจ ทำงานได้ไหม มันก็ทำงานไม่ได้ มันทำงานมันก็ต้องอยู่ในที่ สมควรแก่การทำงาน

เวลาจิตมันเสื่อมแล้วๆ มันเสื่อมเพราะอะไร เสื่อมเพราะหัวใจไม่มีการดูแล รักษา มัน เห็นใหม่ อดนอนผ่อนอาหารก็ตรงนั้นนะ ตรงที่ทำให้มันเข้มข้น ตรงที่ทำให้ มันจงใจ ทำให้เป็นเอกภาพ ทำให้หัวใจมันมีงานหน้าเดียว มันจะต่อสู้กับกิเลสเพื่อจะ

พื้นฟูสิ่งที่มันเสื่อมขึ้นมาให้มันเจริญขึ้นมา นี่ไง มันมีเหตุมีผลทั้งนั้นนะ ถ้าคนทำเป็น คนทำเป็นจะรู้เลย อะไรมันใช้กับประโยชน์อะไร อย่างเครื่องมือ เครื่องมืออะไรจะใช้กับอะไร ดูลิ เครื่องมืออย่างหยาบๆ เขาก็ใช้อย่างหยาบ ใช้อ้อย่างละเอียดมันต้องใช้เครื่องมืออย่างไร เตี้ยนี้ทำงาน ทำงานที่บ้านๆ ทำงานนี้กดอย่างเดียว แล้วผู้คิดนโยบายเขาต้องคิดนโยบาย ก็แค่สั่งอย่างเดียว เวลาทำงานทำอย่างไร

นี่บอกว่า ถ้าปฏิบัติอย่างพระอย่างเดียว

คำนี้เราอยากพูดไว้ว่า ปฏิบัติแบบพระอย่างเดียว เวลาอยู่กับพระนะ กาลามสูตร ไม่ให้เชื่อ ไม่ให้เชื่อแม้แต่อาจารย์ของเรา ไม่ให้เชื่อสิ่งใดทั้งสิ้น

เวลาหลวงตาท่านพูดถึง ท่านอยู่กับหลวงปู่มีนั้นนะ หลวงตาท่านเป็นมหามา ท่านเรียนมา ในพระไตรปิฎกมันแปลได้ มันรู้คั่นได้หมด แล้วเวลาไปอยู่กับหลวงปู่มีนั้น เวลาหลวงปู่มีนั้นท่านทำอย่างไร ท่านคิดอย่างไร ท่านก็เคารพอยู่ แล้วท่านยังมาเปิดพระไตรปิฎก พอเปิดพระไตรปิฎกมันตรงเพี้ยะๆ เลย เพราะท่านบอกท่านทำอย่างนั้น ยิ่งครูบาอาจารย์เราทำอย่างไร แล้วเรามาตรวจเช็คของเราในตำรับตำรา มันยังเข้ากันได้นะ โอโฮ! เรายิ่งเคารพมาก เรายิ่งเคารพมาก เห็นใหม่ ไม่ให้เชื่อแม้แต่อาจารย์ของเรา ไม่ให้เชื่อใดๆ ทั้งสิ้น

จะนั้นบอกว่า ปฏิบัติแบบพระอย่างเดียว

นี่พูดไว้ก่อนไง พูดไว้ว่า ปฏิบัติแบบพระอย่างเดียว ดูพระปฏิบัติจริงหรือเปล่า แล้วพระปฏิบัติ ถ้าปฏิบัติ เวลาท่านปฏิบัติขึ้นมา ท่านเป็นจริงนะ ท่านจะบอกเราว่า วิธีทำสมาธิทำอย่างไร ทำสมาธิแล้ว มันได้สมาธิแล้วมันเสื่อม มันแก้อย่างไร ถ้าแก้สมาธิเสื่อมขึ้นมาให้เป็นสมาธิได้ ให้มันคงได้ แล้วออกวิปัสสนา จิตเห็นจิตเป็นอย่างไร จิตเห็นกายเป็นอย่างไร จิตเห็นเวทนาเป็นอย่างไร จิตเห็นจิตเป็นอย่างไร จิตเห็นธรรมเป็นอย่างไร

ถ้าเห็นธรรมแล้ว เห็นธรรมแล้วก็ต้องเป็นธรรมสิ เห็นธรรม ทำไม่ไม่เป็นธรรม

เห็นธรรมเป็นธรรมารมณฺ์ ธรรมารมณฺ์คือสัจธรรม ธรรมะเป็นธรรมชาติใน
 ธรรมชาตินี้ธรรมารมณฺ์ ธรรมชาติ สรรพสิ่งที่มีมันมีอยู่นี้ธรรมชาติๆ แล้วธรรมชาติ ใครไป
 ดูแลมัน ธรรมชาติ ใครไปแก้ไขมัน แล้วแก้ไขอย่างไรถึงจะพ้นจากมันไป

ถ้ามีครูบาอาจารย์ ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ที่ท่านทำจริง ท่านต้องแก้เราได้ แก้
 ได้เพราะอะไร แก้ได้เพราะท่านทำแล้ว ท่านทำแล้ว ท่านพิจารณาแล้ว ท่านผ่าน
 มาแล้ว

คนจะผ่านไปได้มันต้องผิดก่อนใช้ใหม่ ผิดแล้วก็ทำให้มันถูก พอถูกแล้วถ้ามัน
 ยังปล่อยวางไม่ได้มันก็ไม่สมุจเฉตพหวน

นี่ทำถูกแล้ว เราบอกว่า เราก็มียุทธอย่างพร้อม สติก็มีพร้อม สมาธิก็มีพร้อม
 ปัญญาก็มีพร้อม ทุกอย่างมีพร้อมหมดเลย พร้อมเพราะอะไร พร้อมแบบเราคิดใจ นี่ก็
 เหมือนกัน ทุกอย่างมีแล้วๆ มีแล้วใช้อะไร

นี่ไง เวลาจะประกอบอาหารก็ไปซื้อมา หมู เห็ด เป็ด ไก่ ซื้อมาพร้อมเลย แล้ว
 ทำอย่างไร อ้าว! ซื้อมาก็ตั้งอยู่นั้น ก็มีพร้อมแล้ว แล้วทำอย่างไรต่อ

อ้าว! ทำให้เป็นแกงขึ้นมาสิ ทำให้มันเป็นแกงขึ้นมา ทำให้มันเป็น จะทำอะไรก็ทำ
 ให้มันเป็นขึ้นมา จะต้ม จะแกง จะทำ ทำมาสิ อ้าว! ก็มีพร้อม มีพร้อมแล้วทำอย่างไร
 ต่อ มีพร้อมแล้วกูทำไม่เป็นนะ เออ! มีพร้อมแล้วกูก็จะซื้อถุงมาไง อาหารก็ซื้อมา
 พร้อมแล้ว จะกิน ไปซื้ออาหารถุง เวลาไปหามา หมู เห็ด เป็ด ไก่มีเต็มเลย เวลาจะกิน
 ไปซื้อเอาจากแผงลอย มันกินไม่เป็น มันทำไม่เป็น

ปฏิบัติแบบพระอย่างเดียวกันก็ต้องดูก่อน ดูว่ามันเป็นจริงหรือไม่เป็นจริงนะ เรา
 ดู แต่มันอย่างว่าแหละ วุฒิภาวะโดยวัย ในเมื่อวุฒิภาวะเราแค่นี้เราดูไม่ออก เราดูไม่รู้
 หรอกว่าใครภาวนาได้หรือไม่ได้ แต่พอวุฒิภาวะเราดีขึ้น เราทำสมาธิได้ แล้วจะไปถาม
 ท่าน ท่านบอกว่าเราทำผิด สมาธิไม่เป็นแบบนี้ สมาธิเขานอนหลับเป็นสมาธิ สมาธิเขา
 ว่าว่างๆ เผลอๆ นั้นสมาธิ ของเอ็งไม่ใช่หรอก เพราะของเอ็งมันรู้ชัดเกินไป ของเอ็งไม่
 เป็นสมาธิหรอก สมาธิของกูต้องเผลอๆ ไม่รู้ไม่ชื่อนี้สมาธิ แต่ของเอ็งไม่ใช่ ไม่ใช่สมาธิ

พูดแค่นี้มันก็รู้แล้ว มีสมาธิหรือไม่สมาธิ

เพราะว่านะ ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดไว้ชัดเจนมาก ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ จะเป็นขั้นเป็นตอน จะส่งเสริมกัน ไม่มีขัดไม่มีแย้ง สิ่งใดที่ขัดที่แย้งกันไม่ใช่ธรรม ถ้าขัดถ้าแย้งกับความเป็นจริงไม่ใช่ธรรม ธรรมจะเป็นขึ้นไปเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป มันส่งเสริมกันตั้งแต่โสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี เป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป ไม่มีขัดไม่มีแย้งต่อกัน ถ้ามีขัดมีแย้งนั้นไม่ใช่ ถ้าไม่ใช่ เราต้องคิดแล้ว นี่พูดถึงปฏิบัติแบบพระอย่างเดียว

นี่คำถามเนาะ บอกว่า อยากจะปฏิบัติให้มาก อยากจะพ้นจากทุกข์ ชีวิตนี้พยายามพุทโธตลอด พยายามถือศีล ๘ ทุกวัน อยากทราบว่า ถ้ายังอยู่ในสถานะฆราวาสจะมีสิทธิ์บรรลุธรรมหรือไม่คะ

มีสิทธิ์แน่นอน สิทธิบรรลุธรรม ในสถานะของบริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ทุกบริษัทมีสิทธิบรรลุธรรมได้ทุกคน มีสิทธิบรรลุธรรมได้ทุกคน คำว่า “ความเป็นสิทธิ์”

เราไม่อยากจะพูดคำว่า “ประชาธิปไตย” เพราะคำว่า “ประชาธิปไตย” เขาไปบิดเบือนใช้เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวกัน

เราใช้คำว่า “ธรรมาธิปไตย” นี่ธรรมาธิปไตยมันเป็นสิทธิ์ มันเป็นสิทธิ์ของใจ ทุกดวง มันเป็นสิทธิ์ประจำหัวใจ มันเป็นสิทธิ์ของใจ มันเป็นสิทธิ์ของผู้นั้น ถ้ามันเป็นสิทธิ์ เรามีสิทธิ์ใหม่

มันเป็นสิทธิ์ตั้งแต่มีจิต มันเป็นสิทธิ์ของเรา แล้วทำไมจะบรรลุไม่ได้ มันเป็นสิทธิ์ ที่นั่นมันเป็นสิทธิ์แล้ว เอ็งใช้สิทธิ์หรือเปล่าละ มันเป็นสิทธิ์ แต่ไม่ใช่สิทธิ์ คือไม่ภาวนา มันเป็นสิทธิ์ มันเป็นสิทธิ์ของเรา

ฉะนั้น ถ้ามันเป็นสิทธิ์ของเรา เขาบอกว่า “อยากทราบว่า ผู้อยู่ในสถานะของฆราวาสจะมีสิทธิ์บรรลุธรรมได้หรือไม่”

ได้ ได้ แต่บรรลุอย่างไร เออ! ตรงนี้ต่างหากละ เออ! แต่บรรลุอย่างไร ถ้าการบรรลุ เราต้องทำให้เป็นจริงขึ้นมามันถึงจะบรรลุ มันเป็นสิทธิ์ของเรา แต่เราใช้สิทธิ์ของเราไม่ถูกต้อง เราใช้สิทธิ์ของเราไม่เป็น มันจะบรรลุใหม่ เราใช้สิทธิ์ของเราไม่เป็น เรา

ใช้สิทธิ์ของเราไม่ถูกต้อง หรือใช้สิทธิ์เขา ให้เขาจูงจุมกไปใช้สิทธิ์ด้วย ถ้าเขาจูงจุมกไปใช้สิทธิ์ เราไปใช้สิทธิ์ให้เขา จูงจุมกไป เขาต้องการคะแนนเสียง เขาต้องการสิทธิ เขาต้องการการยอมรับจากเรา

สังเกตได้ไหม เวลาหลวงปู่มัน หลวงตา ท่านเคยจูงจุมกใครไหม ท่านเคยหัวเราะไหวกับคนที่เชื่อหรือไม่เชื่อท่านไหม ถ้าเอ็งมีคุณธรรมในหัวใจ เอ็งยังต้องให้คนคล้อยตาม ให้คนยอมรับ ให้คนคอยเดินตามเอ็ง เฮ้ย! ไร้สาระวะ ไร้สาระ

ธรรมมันเหนือโลก มันเหนือทุกอย่าง เหนือการยอมรับ เหนือการเชิดชู เหนือประชาชนเฝ้ามองอยู่ เหนือ เหนือทั้งหมด ถ้าเหนือหมดแล้วมันต้องไปแคร์อะไร มันไม่เคยแคร์

ไอ้แคร์นั่นแสดงว่า นั่นแน่ะ มีวาระซ่อนเร้น ไอ้ที่แคร์คนนั่นแคร์คนนี่แสดงว่ามีผลประโยชน์ทับซ้อนหวังจะได้สิ่งใดอย่างหนึ่ง ถ้ายิ่งแคร์นะ

ไม่มี ไม่มีหรอก มันจะมีอะไรที่มีค่ากว่าสัจธรรม ธรรมะนี้มีค่าสูงสุด ดุสิต เวลาหลวงตา หลวงปู่แหวน หลวงปู่ชาม่า พูดเหมือนกัน “ไอ้หลังลาย” ไอ้หลังลายนี้มาจากหลวงปู่ชาม่า

หลวงปู่ชาม่าท่านเห็นแบงก์ ท่านบอกไอ้หลังลาย ไอ้หลังลายคือกระดาษมันเปื้อนหมึก แล้วหลวงปู่แหวนก็ว่าไอ้หลังลาย หลวงตาก็ว่าไอ้หลังลาย เห็นไหม ถ้าจิตใจมันเป็นธรรม มันเหนือทุกอย่าง อย่าง แล้วในโลกนี้มันมีอะไระที่มันจะมาเทียบค่าได้

แล้วเราก็กแปลกใจ ไปดูสิ ออกไปถนนนะ ไปดูคัทเอทท์ที่มันขึ้นป้ายกันนะ มันบ้าบอคอแตกอะไรของมันนั้นนะ นั้นนะมันต้องประกาศจับ ไอ้พวกอาชญากรไง ทำผิดไว้ไง เขาประกาศจับตามถนนเต็มไปหมดเลย มันบ้าอะไรของมันนั้นนะ มันบ้าได้ขนาดนั้นนะ แล้วมันทำทำไมนั้นนะ นี่ไง พูดถึงถ้าสัจธรรมเขาไม่ทำกันอย่างนั้น แล้วทำอย่างนั้นมันทำได้ยังไง ถ้ามันทำอย่างนั้นเพราะนั้นไง

ที่บอกว่า ต้องปฏิบัติแบบพระอย่างเดียวใช่ไหม

พระเขาก็ขึ้นคัทเอทท์กันนั้นนะ เขาพยายาม คิดดูสิ บวชมาเป็นพระ แล้วกลับมาดูภูมิภาวะอ่อนด้อยกว่าฆราวาสเขา แล้วจะบอกว่าเป็นผู้นำอีก

ถ้าเป็นผู้นำ เป็นผู้นำ การสอนอย่างสูงสุดนะ คือการไม่สอน การสอนที่สูงที่สุด คือไม่ต้องสอน ทำตัวเองให้เป็นตัวอย่าง ไม่ต้องสอน

หลวงปู่มีนั้นนะ เวลาท่านสอน ท่านสอนพระ ท่านจำใจจำใจกับพระ แต่เวลากับพวกฆราวาส ท่านไม่ยุ่งกับใครหรอก มีแต่ฆราวาสเราไปซื้อนะ ซื้อคันทนา ซื้ออะไรเข้าไปนั่งเกวียนกันเข้าไปหาท่าน

ไม่ต้องสอน ประชาชนญาติโยมก็แปลกใจนะ ทำไมท่านอยู่แต่ในป่า ทำไมท่านไม่ออกมาเลย เห็นไหม ท่านไม่ต้องสอนใครหรอก แต่คนคิดถึง คนที่รำพึงถึง คนที่ปรารถนา คนที่พยายามชวนชวนไปหาท่านเอง

นี่สอนโดยไม่ต้องสอน สอนโดยการดำรงชีวิตของท่าน หลวงตาท่านชม ทุกคนที่ชมมากกว่าหลวงปู่มีนั้นท่านใช้ผ้าบังสุกุล ไอ้เราคบดีจีวรคือผ้าที่โยมมาถวาย ของท่านไม่ใช่เลยนะ ทั้งชีวิตนะ หลวงปู่มีนั้นใช้ผ้าบังสุกุลนะ คหบดีจีวรไม่ใช่เลย หลวงตาบอกว่าเห็นอยู่นั้นเดียวเท่านั้นนะ เห็นอยู่ที่ใช้เป็นผ้าอังสะของเจ้าคุณจังหวัดกาฬสินธุ์อะไร ที่ว่าท่านทอกับมือเอง แล้วไปขอร้องท่านบอกว่านี่ทอกับมือเอง คือทอผ้าเอง เย็บเอง ตัดเย็บเองมาถวายท่าน

หลวงตาบอกที่เห็นอยู่ก็เห็นใช้ผ้า ๒ ผืนนั้นที่เป็นของถวาย ของถวายคือคหบดีจีวร เจ้าคณะจังหวัดกาฬสินธุ์หรืออย่างไรนี่แหละเป็นผู้มาถวาย ๒ ชิ้น นอกนั้นเก็บเอา เก็บผ้าบังสุกุล เก็บเอาของทิ้งของอะไร ท่านทำอย่างนั้น หลวงปู่มีนั้นนะ ท่านทำเป็นตัวอย่าง แล้วท่านทำเป็นตัวอย่าง ชีวิตของท่าน ท่านไม่ได้สอน แต่ท่านทำชีวิตของท่าน แล้วคนที่ไปดู คนที่ไปเห็น คนที่ต่าง ๆ จะศึกษา ๆ นี่สอนโดยไม่ต้องสอน

แล้วคิดดูสิ หลวงปู่มีนั้นท่านไม่ได้ไปจำใจจำใจ ออกมาขึ้นคัทเอาร์ท ออกมาประกาศโฆษณาชวนเชื่อ ไม่มีเลย แต่ทำไมเขาเชื่อกันทั่วโลก

นี่พูดถึงปฏิบัติแบบพระนะ หนึ่ง ปฏิบัติแบบพระ

แล้วเราเป็นฆราวาส เราจะมีสิทธิ์บรรลุนิพพานหรือไม่

ถ้าเรามีสิทธิ์บรรลุนิพพาน เรามีสิทธิ์บรรลุนิพพานแน่นอน เรามีสิทธิ์บรรลุนิพพาน แต่วิธีการที่จะบรรลุนิพพาน เราต้องทำให้มันถูกต้องด้วย เพราะเราพูดบ่อยมากนะ เพราะ

มันสังเวช สามเณร ๗ ขวบเป็นพระอรหันต์นะ ในสมัยพุทธกาล ลูกศิษย์พระสารีบุตรเป็นพระอรหันต์ ๗ ขวบ โอ๊ย! ๗ ขวบนั่นฉลาดขนาดนี้นะ ๗ ขวบนั่นใช้ภาวนามยปัญญา ปัญญาข้างใน ปัญญาของจิต มันใช้ได้อย่างไร มันเป็นอย่างไรร

อ้าว! คนจะเป็นพระอรหันต์ต้องเป็นด้วยมรรคญาณ มันไม่ได้เป็นที่ใครแต่งตั้งให้ มันไม่ได้เป็นที่การศึกษา ไม่ได้เป็นที่จดจำของใครมา มันจดจำมาไม่ได้ เพราะจดจำนี่เป็นสัญญา สัญญาไม่ใช่ปัญญา ปัญญาที่มันเกิดขึ้นมันต้องเป็นภาวนามยปัญญา

แล้วสามเณร ๗ ขวบเป็นพระอรหันต์ แสดงว่าเขามีปัญญาของเขา เขามีมรรคของเขา เขาถึงได้ชำระล้างกิเลสของเขาได้ นี่สามเณร ๗ ขวบนะ แล้วพวกเรา มันก็ขวบ ใจเด็ก ๗ ขวบมันยังมีปัญญารู้ได้เลย เด็ก ๗ ขวบมันยังมีความสนใจนะ มันเป็นส่วนหนึ่งของพระสารีบุตร เป็นผู้ถือบาตรตามพระสารีบุตรไปบิณฑบาต พอออกไปนะ เห็นชาวบ้านเขาชักน้ำเข้านาไง สมัยโบราณเขาทำนากัน เขาชักน้ำเข้านาเด็กมันไปด้วย เด็กมันคิดไง นี่มันมีปัญญานะ

เหมือนที่หลวงตาท่านพูด ในสมัยพุทธกาล พระปฏิบัติองค์หนึ่งมีปัญหาเยอะปฏิบัติไปแล้วมันเกิดการโต้แย้งกันภายใน นี่ภาวนามยปัญญา ก็จะไปถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทีนี้พอไปถึงกุฏิ ฝนมันตกแรง ฝนมันตกแรง น้ำก็เจิ่งนองไปหมด แล้วเวลาฝนมันตกลงมามันเป็นฟองอากาศแตก พับ! พับ!

เพราะคนปัญญามันหม่นอยู่แล้ว ปัญญามันหม่นอยู่แล้ว พอไปเจอฟองมันแตก พับ!...เอ๊ะ! มันเป็นไตรลักษณ์

เห็นไหม น้ำอยู่เป็นฟองขึ้นมา เป็นฟองอากาศขึ้นมา พอมันตก มันก็เป็นฟองอากาศขึ้นมา แล้วมันก็แตก พอแตกขึ้นมา เพราะปัญญามันหม่นแล้วมันบึง! เป็นพระอรหันต์เลย กลับกุฏิ ไม่ถามพระพุทธเจ้าเลย

นี่ก็เหมือนกัน สามเณรไปกับพระสารีบุตร เห็นชาวบ้านเขาชักน้ำเข้านา ชักน้ำเข้านา ดูสิ ที่เขาชักน้ำเข้านา กังหันที่เขาชักน้ำเข้านา โบราณเขาทำ เดินไป มันมีความคิดขึ้นนะ เด็กอายุ ๗ ขวบ ถามอาจารย์เลย “น้ำมีชีวิตไหม” ก็เด็กมันต้องคิดใช้

ใหม่ คนที่มีชีวิต คนดีถึงทำความดี แล้วน้ำมีชีวิตหรือเปล่า น้ำไหลเข้ามา ทำนา มันมีข้าวมีปลาให้กิน

ถามพระสารีบุตรว่า “ท่านอาจารย์ น้ำมีชีวิตไหม”

พระสารีบุตรบอก “มันไม่มีชีวิต”

คิดเลยนะ มันไม่มีชีวิตมันยังเป็นประโยชน์ มันไม่มีชีวิต เขายังชักมันเข้ามา น้ำเอามาดื่มกินก็ได้ เอามาบริโภคก็ได้ เอามาทำเกษตรกรรมก็ได้ โอ๊ย! น้ำมีประโยชน์ขนาดนี้ พอปัญญามันหมุ่นปั่นนะ ถือบาตรอยู่ ยืนบาตรให้พระสารีบุตร บอกว่า “ท่านอาจารย์ ท่านอาจารย์เอาบาตรบิณฑบาตเองเนาะ ตอนนี้ง้างในมันกำลังปั่นป่วน” ให้รีบกลับกุฏิเลย ไปนั่งต่อ เพราะปัญญามันติดแล้ว ปัญญามันหมุ่นแล้ว นี่ธรรมจักร จักรมันเคลื่อนแล้ว กลับไปกุฏิก็นั่งภาวนาต่อ ต่อจากนี้เสริมต่อขึ้นไป

พระสารีบุตรก็ไปบิณฑบาตนะ บิณฑบาตเสร็จก็กลับ กลับมา ฉันเสร็จแล้วก็ป็นห่วงแฉ่ง ก็จะเอาอาหารไปให้แฉ่ง พระพุทธเจ้ารู้นะ อนาคตังสญาณ พระพุทธเจ้ารู้ไปตักหน้าพระสารีบุตรไว้ก่อน ชวนพระสารีบุตรคุย เพราะว่าถ้าพระสารีบุตรเข้าไปแล้ว เพราะแฉ่งกำลังใช้ปัญญา ปัญญา กำลังหมุ่นมาก ถ้าเข้าไปมันจะไปขัดจังหวะ ก็ไปตักหน้าพระสารีบุตร

ที่นี้การจะไปตักหน้า จะบอกว่าฉันไปตักหน้าเธอ มันก็ไม่ใช่ นักปราชญ์ใช้ใหม่ ก็ชวน “สารีบุตร เธอจะไปไหน” ก็ชวนพระสารีบุตรคุย คุยไปเรื่อย ก็คุยไป แต่จิตก็มองดูแฉ่ง แฉ่งกำลังเข้าด้ายเข้าเข็ม กำลังเต็มทีไป ยังไม่สำเร็จ ก็ชวนพระสารีบุตรคุยต่อๆ คุยจนแฉ่งสำเร็จ เพราะด้วยปัญญาญาณ พอปัญญาญาณเสร็จก็ปล่อยพระสารีบุตรให้เข้าไปหาแฉ่ง พอพระสารีบุตรเข้าไปก็ไปนิมนต์แฉ่งฉันอาหาร พอฉันเสร็จมันเที่ยง เพราะพระไม่ถึงเพล นี้อยู่ในพระไตรปิฎกหรืออรรถกถา พอฉันเสร็จ พอล้างบาตรเสร็จ พระอาทิตย์นูน บ่ายไปแล้ว นี่ไง ด้วยฤทธิ์ด้วยเดชของครูบาอาจารย์

ที่มันฝังใจ ฝังใจตรงไหนรู้ไหม ฝังใจว่าเด็ก ๗ ขวบ เด็กอายุ ๗ ขวบมันยังมีความขยันหมั่นเพียรนะ มันยังมีคุณงามความดี มันยังทำมรรคญาณจนมันสำเร็จเป็น

พระอรหันต์ได้ แล้วเราอายุกันเท่าไร มึงไม่อายุเด็ก ๗ ขวบหรือ ถ้าอายุเด็ก ๗ ขวบ ต้องชวนชวายเป็น ต้องทำให้ดี ต้องมีสติปัญญา ทำได้

สามเณร ๗ ขวบเป็นพระอรหันต์ ตรงนี้มันฝังใจมาก ฝังใจที่ว่ายกย่องใจ ๗ ขวบยอด ๗ ขวบ มึงยังเก่งกว่ากูอีก ๗ ขวบเป็นพระอรหันต์นะ โอ้ย! ๗ ขวบนี้ใช้ได้เลย แล้วเราก็อายุ

เวลาอ่านหนังสือไป เราอ่านพระไตรปิฎก อ่านอะไรก็แล้วแต่นะ พอมันมีอะไรที่มันแทงใจ มันจำแม่น มันฝังใจมากนะ สิ่งใดที่ว่าคำไหนที่มันแทงใจ มันจำจนตาย แล้วพอจำจนตาย มันดูดีดีม เอามาพูดบ่อย

นี่ก็เหมือนกัน ฉะนั้นบอกว่าเป็นฆราวาสมันจะสำเร็จได้ไหม

แน่นอน ฆราวาสในสมัยพุทธกาล พระเจ้าสุทโธทนะเป็นพระอรหันต์ นางวิสาขาเป็นพระโสดาบัน ในปัจจุบันนี้ฆราวาส ดูลิ ถ้าบอกเป็นฆราวาสก็เป็นแม่ชี แม่ชีแก้ว เป็นฆราวาสก็มี ฆราวาสสำเร็จได้ แต่ไปดูชีวิตสิ เราศึกษาประวัติชีวิตของเขา ถ้าเขาเป็นพระอรหันต์ เราศึกษาประวัติชีวิตของเขาว่าเขาทำตัวอย่างใด เขาภาวนาอย่างไร เขาทำตัวอย่างใดเขาถึงสำเร็จเป็นพระอรหันต์ เขาถึงมีคุณธรรม

พอเราศึกษาประวัติชีวิตเขาแล้วปั๊บ เราก็มาศึกษาว่ามรรคญาณ นั้นประวัติชีวิตของเขาคือประสบการณ์ของเขา คือบุญอำนาจวาสนาของเขาใช่ไหม แล้วนี่คือการดำรงชีวิตของเขา

แล้วเราละ เรา เราก็มาศึกษา นี่ชีวิตของเรา เราพอใจ ชีวิตของเรา เราเป็นเจ้าของชีวิต เราจะใช้ชีวิตอย่างไร ถ้าเราอายุ ๒๓ กำลังทำงานเลย กำลังวัยใสๆ เลย มองโลกสวยงามไปหมดเลย การดำรงชีวิตนี้แสนยาก ชีวิตประจำวันนี้ทุกข์ยากมาก จะทำกุศล เพราะมันทำธุรกิจ มันทำหน้าที่การงาน มันถึงเวลา ถ้าเราไม่ได้ตั้งใจจะคิด โกงใคร เขาเรียกว่าอูบาย

คำว่า “อูบาย” เหมือนเด็ก เด็กเวลามันจะผิตพลาดขึ้นมา ถ้าบอกมันตรงๆ มันไม่ฟัง เขาต้องใช้อูบาย “ตำรวจจับนะ” พอตำรวจจับ มันหยุดเลย แล้วตำรวจจะมาจับอะไรเด็ก เด็กมันทำอะไรผิต แต่เวลาผู้ใหญ่จะชู่นะ “ตำรวจจับนะ” ทูตี่ลใหม่ คีล

ขาดหรือเปล่า โโกหกหรือเปล่า แต่มันโกหก โโกหกนี่อีกเรื่องหนึ่ง แต่ตำรวจจับนะ เราบอกไม่โกหกหรอก

ที่นี้ไอ้พวกเถรตรงบอกอย่างนี้ผิดศีล พ่อแม่อะไรโกหกลูก “ตำรวจจับๆ”

เขารักลูกเขา พอบอกตำรวจจับ มันดูการ์ตูน มันรู้ใช่ไหมว่าตำรวจจับ มันกลัวบอกตำรวจจับ มันหยุดเลย แต่จริงๆ ตำรวจไม่จับหรอก จะจับอะไร กฎหมายมันบังคับใช้เยาวชน ถ้าเยาวชนทำผิด กฎหมายยังไม่บังคับใช้เลย แล้วบอกว่าตำรวจจับ มันสะดุ้งก็เลย แบบนี้เขาเรียกว่าอุบาย อุบายการสั่งสอน อุบายการอบรมให้เด็กมันสำนึก เด็กมันเป็นคนดี อย่างนี้เป็นการโกหกใหม่

อุบาย คำว่า “อุบาย” เรามีเจตนาดี เราปรารถนาดี เราอยากให้เขาเป็นคนดี แต่บอกเขาด้วยความซื่อตรง กิเลสมันครอบงำ มันต้องใช้อุบาย ต้องใช้อุบาย เราไม่ได้เจตนาทำให้เขาชั่วร้าย ไม่ได้เจตนาทำให้เสียหาย แต่เราเจตนาให้เขาเป็นคนดี แต่บอกเขาดีๆ กิเลสมันครอบงำ กิเลสมันไม่เชื่อ “ลูกอย่าทำนะ มันไม่ดีอย่างนั้นนะ” มึงพูดไป ๕ วันเลย มันนั่งยิ้มเฉย นั่งเล่นเฉยเลย มันไม่ฟังมึงเลย บอกตำรวจจับ มันปล่อยผัวะ! เลิกเลย แล้วเอ็งจะเอาอย่างไรล่ะ แล้วก็บอกว่าผิดศีล

นี่ไอ้ชื้อบื้อ เวลามันไปทำชั่ว มันบอกว่ามันเป็นความดี นี่ปฏิบัติธรรม เวลามันใช้อุบายจะบอกให้คนทำดี มันบอกว่าผิดศีล เห็นไหม คนมันมีมุมมองต่างกัน

ของอย่างนี้เราบอกตั้งแต่ที่แรก ผู้เฒ่า ผู้เฒ่าประจำหมู่บ้านเขาผ่านโลกมาก เขาจะให้ผู้เฒ่านั้นเป็นผู้พิพากษา เป็นทั้งตำรวจ เป็นทั้งนักปราชญ์ประจำหมู่บ้านเลย แต่ของเราอายุ ๒๓ มันยังไม่รู้เท่า มันก็เลยมองว่าโลกนี้ยุ่งไปหมดเลย แบบว่ามันเถรตรงเกินไป ความเถรตรง ความดำรงชีวิต มันก็มีของมันนะ

จะเห็นว่า ชีวิตเกิดมา ถ้ายังเป็นวัยใสอยู่ เพราะอะไร เพราะกรณีอย่างนี้มันต้องทบทวน ถ้าคนผ่านโลกมาแล้วมันจะเข้าใจเรื่องนี้

พระบวชใหม่ทุกองค์ เราบวชใหม่ๆ ก็อย่างนี้ บ้าบอคอตกอย่างนี้ ชื้ออย่างนี้เป็นอย่างนี้หมด เราก็เป็น บวชใหม่ๆ โดนพระเขาหลอกจนหัวบั่นเลย เพราะอะไร

เพราะอยากศึกษา เขาก็บอกมาแต่ละเรื่อง เขาก็พูดของเขาไปตามความเข้าใจของเขา ให้อ เรามั่นคนเถรตรง เราก็คพยายามทำจริงของเรา

สุดท้ายแล้วพอภาวนาเป็นนะ โอ้โฮ! ภูนี่โดนหลอกมาหมดเลยนี่หว่า คือคนไม่เป็นมันสอน คนทำไม่เป็นแล้วมันสอน มันฟังต่อๆ กันมา มันฟังต่อๆ กันมา เล่าต่อๆ กันมา แล้วเราก็อ้างตามเขา แล้วเราก็อปฏิบัติ เวลามันเป็นจริงขึ้นมา พอมันเป็นจริงขึ้นมา โอ้โฮ! นี่ไง มันถึงทำให้เราพยายาม ที่พูดๆ อยู่ที่เราไม่รู้ เพราะอะไรไม่รู้ใหม่ เพราะเราโดนอย่างนี้

อายุ ๒๓ ชีวิตนี้อายุ ๒๓ เห็นว่าชีวิตนี้เป็นภัยมาก ตอนนี่พยายามกำหนดพุทโธอยู่ พยายามทำทานถือศีล ๘ ทุกวัน ถือศีล ๘ ทุกวัน

นี่มันเป็นวิสัย มันอยากดีทั้งนั้นนะ เราตอนบวชใหม่ก็เป็นอย่างนี้ เห็นอะไรมันดีไปหมด คิดว่าเขาคิดดีหมด คิดว่าผ้าขาว คิดว่าใครพูดอะไรมันดีหมด มันถูกหมด แต่จริงๆ เขาไม่รู้ นี่มันวิสัยภาวะไง

การศึกษาคือการเล่าต่อๆ กันมา คือฟังนิทานมา ฟังเขาว่า จริงไม่จริงยังไม่รู้ ฟังเขาว่า แล้วพูดต่อๆ กันมา แล้วเราก็อ้างต่อๆ มา แล้วก็เชื่อ แล้วก็พยายามมูมานะ โอ๊ย! ทุกข์มาก โดนหลอกมาเยอะ แต่พอมันเข้าไปสู่อ้อโฮ! อันนั้นโดนหลอก

นี่ไม่ใช่อวดนะ ตั้งแต่นั้นมานะ พอมันโตขึ้นมาหน่อย มันปฏิบัติญาณในใจเลย ภูต้องอยู่กับพระอรหันต์เท่านั้น ภูไม่อยู่กับใครทั้งสิ้น ฉะนั้น เราถึงเข้าบ้านตาด ออกจากบ้านตาดไปอยู่กับหลวงปู่เจี๊ยะ ไม่ได้หลวงปู่เจี๊ยะ ภูก็ไปอยู่ป่าของภู ไปอยู่ในั้น ถ้าไม่มีใคร ภูไม่อยู่กับใคร ถ้าภูอยู่ ภูต้องอยู่กับพระอรหันต์ อย่างน้อยๆ พระอรหันต์เจตนาทุจริตไม่มี ภูไว้ใจได้ ภูต้องอยู่กับพระอรหันต์เท่านั้น นี่เราปฏิบัติญาณของเราเองเลยนะ ภูต้องอยู่กับพระอรหันต์เท่านั้น นอกนั้นภูไม่อยู่ด้วย ไม่อยู่ด้วย เราก็อ้างของเราเอง

จนสุดท้าย พอดีเขาไปนิมนต์มาอยู่ที่โพธาราม เขาก็บอกเลย “ไอ้พระบวชเมื่อวานขึ้นมาสสร้างวัด” เขาว่า “เพ็งบวชนะ ปากยังไม่ลิ้นกลืนน้ำนมเลย มันจะมาสสร้างวัดกันแล้ว” มันก็ทำมาได้ขนาดนี้

นี่พูดถึงเขาถามไฉน เพราะมันเห็นใจ มันเห็นใจหลายเรื่อง เห็นใจหลายเรื่อง เพราะอะไร เพราะเราเจอ ตัวเราเองเป็นอย่างนี้มาก่อน เราโดนหลอกมาเยอะ แล้วพอเราบวชมาแล้ว มันมีนะ พวกลูกศิษย์ ผู้หญิงด้วย เขาเรียนนิสวะ เขาบอกเขาเรียนจบแล้วเขาจะบวชภิกษุณีแล้วเข้าป่าไปเลย

โอโฮ! ใจเราหายวาบเลยนะ เราพยายามคุยกับเขาด้วยเหตุด้วยผลนะ เพราะเป็นผู้หญิง แล้วมันดันท้วงอย่างนี้ มันจะบวชภิกษุณีแล้วจะเข้าป่าไปเลย ก็ผ้าใส่ใจ ก็คิดว่ากูเข้าไปแล้วกูเป็นพระอรหันต์ มึงเข้าไปสิ เข้าไป มึงจะซักผ้าที่ไหน มึงจะย้อมผ้าที่ไหน มึงจะหากินอย่างไร แล้วมึงก็เพิ่งบวชด้วย

เราเจออย่างนี้มาเยอะ หลายๆ คนถ้ามันเป็นแบบว่า เป็นผู้หวังดี เจตนาดีทุกอย่างดี แต่โลกนี้มันซับซ้อน เดียวนี้เขาบอกว่าโลกนี้มันซับซ้อน เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมันมีความซับซ้อนมาก มันมีอะไรหลายซับซ้อน เราจะเชื่อใคร จะอะไรใคร ยังเชื่อไม่ได้ พระพุทธเจ้าถึงสอนกาลามสูตร อย่าเพิ่งเชื่อ อย่าเพิ่งเชื่อใครทั้งสิ้น พยายามทำความจริงของเรา

ไอนี้ก็เหมือนกัน เราบอกว่า นี่เป็นความหวังดี เป็นเจตนาดี เป็นกุศลจิตที่ดี แต่ความที่ดีเป็นที่ดีใช่ไหม ที่ดีเราต้องทำดี ไม่ใช่ดีแล้วเราจะเป็นเหยื่อนะ เพราะด้วยความคิดดีของเรา เราคิดว่าดีไง แต่คนที่คิดไม่ดีเขาปรารถนาประโยชน์ เขาเอาความคิดว่าเราเป็นคนดีนี่เป็นเหยื่อเขาเลย

แต่ถ้าเราปฏิบัติ เราปฏิบัติของเรา แล้วบอกว่า ถ้าบอกว่า เราเป็นฆราวาสจะบรรลุธรรมได้ไหม

ได้ ได้ แต่วิธีการ พอได้บิ๊บ ที่นี้ก็เอาแล้ว ก็หลวงพ่อบอกว่าได้ ได้ก็ไปเลยนะ ใครจะหลอกอย่างไรก็ชอบ หลวงพ่อบอกว่าได้นี้

ได้ มันได้อยู่ที่เป็นสัมมาทิฐิ วิธีการที่ถูกต้อง ถ้ามันมีจกาทิฐิ มันความเห็นผิด มันจะได้ได้อย่างไรละ มันก็เขารกเข้าพงไปนะสิ

มันได้ ได้ แต่ก็ต้องทำให้ถูกต้องดงามด้วยมันถึงจะได้ ถ้าได้แล้วมันก็จะสามะเลเทเมากันไป ไปล้มลุกคลุกคลานกันอยู่อย่างนั้นแล้วบอกว่าได้ มันก็ไม่ใช้

ได้ มันก็ต้องถูกต้องถึงามมันถึงจะได้ใช่ไหม คนบอกได้ ได้ ถ้ามันไม่ถึงาม มันไม่ถูกต้อง มันจะได้ได้อย่างไรละ ถ้ามันได้ มันถึงามมันก็ได้ไง

ฉะนั้น “ป.ล. ชีวิตประจำวันนี้มันสร้างกุศลได้ยากมาก”

เขายากของเขา ถ้าเราทำของเรา มันก็ง่ายของเราไง

เราบอกว่า “ชีวิตประจำวันมันสร้างกุศลได้ยาก”

ยากเพราะอะไร เพราะสังคมมันซับซ้อน สังคมมันเห็นแก่ตัว สังคมมันเอารัดเอาเปรียบ มันก็ทำอกุศลกันอยู่อย่างนั้นนะ แล้วเราไปอยู่กับเขา เราจะไปกับเขา มันก็ยากใช่ไหม

แต่ถ้าทำให้เราง่ายใช่ไหม เขอกุศล เขาทำแต่ประโยชน์ของเขา เราเป็นกุศล เราหวังดี เราทำของเรา ทำของเรา แต่มันอย่างที่ว่า สังคม ถ้าสังคมเขาทำกันอย่างนั้น เราไม่ทำ มันก็อยู่ยาก อยู่ยากก็ต้องหา หาวิธีการหลบหลีก จะทำความดี เราก็ทำของเรา ทำความดี เราก็ทำในใจก็ได้ ไม่ต้องทำความดีแล้วต้องบอกเขา อย่างฉันถือศีล ๕ สลักหน้าผากเลย คนคนนี่ถือศีล ๕ นะ...ไปแล้ว ไฉนนั้นก็กินไม่ได้ ไฉนนั้นก็ไม่ได้ เพราะฉันถือศีล ๕

โอ๊ย! ถือศีล ๕ ไว้ในใจก็ได้ ไม่ต้องสลักไว้ที่หน้าผากเลย ฉันถือศีล ๕ นะ ไปตลาดก็ปลาเป็นก็กินไม่ได้ ไฉนนั้นก็กินไม่ได้

ปลาในซองเยอะแยะ ในซอง ปลาแห้งก็มี ไปซื้อเอาที่ปลาแห้งก็ได้ ของในซองเยอะแยะ ไม่ต้องไปซื้อไฉ่ตลาดสดหรอก มันอยู่ที่เราจะใช้ชีวิต

ที่นี้คนเรามันคิดอย่างไร ถ้าทำความดีแล้วทุกคนก็ต้องดีกับเราไป ทุกคนคิดอย่างนั้นนะ คิดว่าเราทำความดีแล้วก็เชื่อว่าทุกคนจะดีหมดไป มองสังคมอย่างนั้นมันไร้เดียงสาเกินไป ถ้าเราไม่ไร้เดียงสาเกินไป

“ชีวิตประจำวันทำกุศลได้ยากมาก”

เขาทำของเขา ใครทำใครได้ เขากว่านพินกว่านไฟใส่ใจเขาก็เรื่องของเขา เราก็ทำดีของเรา แต่ทำดีของเรา เพราะเรามันจำนวนน้อย ยกที่ไรก็แพ้เขาทุกที เขาชนะทุก

ที่ แต่เราจำนวนน้อยก็ต้องทนเอาสิ เราจำนวนน้อย กุศล คนดี เขาโคกกับชนโค
จำนวนเราน้อย แต่เราทำความดี

แต่ถ้าเราทนไม่ไหว จำนวนเราน้อย เราก็เลิก ไปอยู่จำนวนมากซะ แล้วก็บอก
ชีวิตประจำวันทำกุศลแสนยาก ตอนนี้นั่งง่ายแล้ว เพราะไปเป็นพวกเขาแล้ว พอไป
เป็นพวกเขานี้ง่ายเลย ไปหมดเลย

นี่ไง ปลาเป็นวายทวนน้ำ การปฏิบัติคือการทวนกระแส แม้แต่ปกติมันก็ทุกข์
ยากพอแรงแล้ว แล้วปฏิบัติยังทวนกระแส ทวนกิเลส ทวนทุกอย่าง มันทุกข์ทั้งนั้นนะ ถ้า
พูดถึงเรามาคิดว่าเป็นทุกข์

แต่ถ้าเรามีสติมีปัญญา เราคิดว่าสิ่งนี้มันเป็นการสร้างกุศล ทำดีได้ดี ทำชั่วได้
ชั่ว เราทำคุณงามความดีต้องเป็นความดีของเรา เราทำความดีของเรา ใครจะชั่วจะช้า
อย่างไร ช่างเขา เราจะทำความดีของเรา ทำความดีของเรา ผืนทำของเราไป ทำไปๆ จน
อำนาจบาปบาปมีเกิดขึ้น ทุกคนยอมรับ วันหลังมานะ เขาจะเตรียมให้พร้อมเลย คนนี้
ต้องให้อยู่ในศีลธรรม เขาจะจัดไว้ให้เลย ถ้าเป็นเพื่อน เพื่อนก็บอกว่า คนนี้เขาจะใช้อย่าง
นี้ ทดลองกันมาหลายปีแล้ว เขาเป็นอย่างนี้ ฉะนั้น เพื่อนเขาจะจัดให้ ถ้ากินเลี้ยง เขา
จะจัดของเราให้เลยต่างหาก ไอ้พวกนี้มันถือศีล ๕ มันไม่กินปลาเป็น มันกินปลาตาย
เอาปลาตายให้มัน เขาจัดไว้ให้เลย เห็นไหม ถ้าเราทำจริงนะ ถ้าทำจริงมันทำได้ แต่
กว่าจะได้ ต้องมีวาสนา นี่ไง เราถึงบอกภาวะของใจ ใจมีภาวะจะทำได้

ฉะนั้น อ่านคำถามคำนี้แล้วมันสงสารไง สงสารว่า หนึ่ง หนูอายุ ๒๓ เพิ่ง
ทำงาน กำหนดพุทธโธ

มันเป็นผ้าใส่ใจ มันเป็นความไร้เดียงสาใจ ความไร้เดียงสา แล้วมองสิ่งใดก็
มองไป ความไร้เดียงสาแล้วปรารถนาดีหวังดี ก็ยังคิดว่าดี ฉะนั้น หวังดี คิดว่าดี มัน
ต้องมีประสบการณ์ชีวิต เราประสบการณ์ชีวิตไป

ฉะนั้น ที่ว่า ถ้าเป็นฆราวาสบรรลุนิพพานได้ไหม

ได้ แล้วถ้าปฏิบัติให้ถูกต้องตั้งงาม รักษาไว้ รักษาอุดมการณ์อันนี้ไว้ รักษา
อุดมการณ์ รักษาความตั้งใจของเราอันนี้ เราสารุอันนี้แหละ แต่ว่าอุดมการณ์มันจะยกเลิก

เมื่อไหร่ไม่รู้ อุดมการณ์ชีวิตนี้ เวลามันทุกข์ “เลิกเถอะ ไม่เอาแล้ว ทำดีไม่ได้ดี ทุกข์
หน้าดูเลย”

อุดมการณ์อันนี้ให้รักษาไว้ ดำรงไว้ ความหวังดีนี้ไว้ให้เป็นกุศลกับใจดวงนี้
เอวัง